

คู่มือ

การเพาะเลี้ยงปลาสด

จัดทำโดย
สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

คำนำ

คู่มือการเลี้ยงปลาสลิดได้จัดขึ้นเพื่อเป็นองค์ความรู้สำหรับการเพาะเลี้ยงปลาสลิดแบบครบวงจร ตั้งแต่คัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ที่สมบูรณ์ การเพาะผสมพันธุ์ การอนุบาลลูกปลาสลิด ตลอดจนการเลี้ยงลูกปลาให้เป็นพ่อแม่พันธุ์ และการเลี้ยงปลาสลิดในบ่อดินเพื่อจำหน่าย การจัดการบ่อดิน รวมทั้งข้อมูลด้านต้นทุนการเลี้ยง

ทางโครงการฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือการเลี้ยงปลาสลิดจะเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกร และผู้ที่สนใจ ที่จะนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการเพาะเลี้ยงปลาสลิดต่อไป

หัวหน้าโครงการ

สารบัญ

หน้าที่

ปลาสด	1
การคัดเลือกพ่อแม่พันธุ์	3
การเพาะพันธุ์ปลาสด	5
การเตรียมฮอร์โมน	8
การเตรียมฮอร์โมนสำหรับฉีดปลาสด	9
การอนุบาลลูกปลาสดและการเลี้ยงปลาระยะขุน	18
การเตรียมบ่อเลี้ยง	19
ต้นทุนและรายได้จากการเลี้ยงปลาสด	20
บรรณานุกรม	21

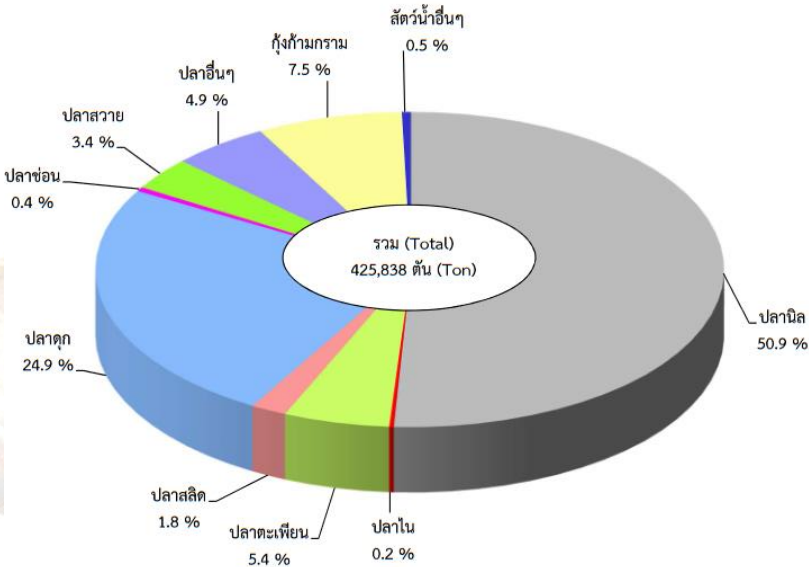

ปลาสลิค

ปลาสลิคหรือปลาใบไม้มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Trichopodus pectoralis* เป็นปลาพื้นบ้านของประเทศไทย มีถิ่นกำเนิดอยู่ในบริเวณลุ่มน้ำแถบภาคกลางของประเทศไทย ในปัจจุบันพื้นที่เพาะเลี้ยงปลาสลิคมีการขยายตัวไปยังหลายจังหวัด ได้แก่ ฉะเชิงเทรา สมุทรปราการ สมุทรสงคราม และโดยเฉพาะจังหวัดสมุทรสาครที่เป็นแหล่งเพาะเลี้ยงปลาสลิคที่ใหญ่ที่สุดในปัจจุบัน ปลาสลิคเป็นปลาน้ำจืดที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจและมีรสชาติดีและอร่อยเป็นที่นิยมของผู้บริโภค ดังจะเห็นได้จากข้อมูลเชิงปริมาณและมูลค่าสัตว์น้ำจืดที่สำคัญทางเศรษฐกิจ ปี 2561 ของประเทศไทย ได้แสดงว่าปลาสลิคมีปริมาณผลผลิต 22,911 ตัน คิดเป็นมูลค่ามากถึง 1,380,919 พันล้านบาท (ภาพที่ 1) (กรมประมง, 2561)

ในอดีตการเพาะเลี้ยงปลาสลิคเป็นการเพาะเลี้ยงด้วยวิธีแบบธรรมชาติ ส่วนใหญ่มักจะปล่อยเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์ปลาสลิคในบ่อและอาศัยอาหารจากธรรมชาติ ต่อมา มีการพัฒนาการเลี้ยงปลาสลิคเป็นแบบกึ่งพัฒนา โดยการเลี้ยงปลาโดยการใช้ปุ๋ยคอกและปุ๋ยหมัก เพื่อเป็นการเร่งการสร้างอาหารในธรรมชาติในบ่อเลี้ยง และ มีการให้อาหารสมทบต่าง

ๆ ได้แก่ รำ ปลาปน เศษอาหาร และอาหารสำเร็จรูป เพื่อเสริมให้เพียงพอต่อการเจริญเติบโตของปลาสด

ภาพที่ 1 ปริมาณการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดจำแนกตามชนิดสัตว์น้ำที่สำคัญ 2561 (Chart of yield from freshwater aquaculture by species, 2018)

ที่มา: กรมประมง, 2561

การเพาะเลี้ยงปลาสลิดในปัจจุบันได้มีการพัฒนาการเพาะเลี้ยงเพื่อให้ได้ผลผลิตปริมาณมากขึ้น มีคุณภาพดีขึ้น การเพาะเลี้ยงปลาสลิด ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้

- การคัดเลือกพ่อแม่พันธุ์
- การเพาะพันธุ์ปลาสลิด
- การอนุบาลลูกปลาและการเลี้ยงปลาระยะขุน

การคัดเลือกพ่อแม่พันธุ์

การคัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ปลาสลิดที่มีความสมบูรณ์ มีขนาดใหญ่และมีการเจริญเติบโตที่ดี เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การเพาะเลี้ยงปลาสลิดได้ผลผลิตสูง การเพาะพันธุ์ปลาสลิดสามารถทำได้ทั้งแบบการ

เพาะพันธุ์แบบธรรมชาติ โดยปล่อยปลาสดให้ผสมกันตามธรรมชาติ (ภาพที่ 2) และการเพาะพันธุ์ปลาสดโดยการฉีดฮอร์โมนกระตุ้น

พ่อแม่พันธุ์ปลาสดที่เหมาะสมจะนำมาเพาะพันธุ์ต้องมีความสมบูรณ์พันธุ์ โดยทั่วไปปลาสดจะใช้พ่อแม่ปลาที่มีอายุมากกว่า 7 เดือนขึ้นไป จึงจะสามารถนำมาขุนต่อเพื่อเป็นพ่อแม่พันธุ์ได้

ภาพที่ 2 บ่อเพาะเลี้ยงปลาสด

พ่อพันธุ์ปลา จะมีลักษณะลำตัวเรียวยาว สันหลังและสันท้องเกือบจะขนานกัน ท้องแบนและแข็งลายเข้มเด่นชัด บริเวณครีบหางและครีบแก้มจะมีสีเขียวยาวออกเทา (ภาพที่ 3)

แม่พันธุ์ปลา ลักษณะลำตัวสั้นป้อม กว้าง ท้องอูมเป่ง ท้องมีลักษณะโค้งมนไม่ขนานกับสันหลัง สีจะค่อนข้างจางกว่าเพศผู้ ครีบหลังสั้น มักมีขนาดใหญ่กว่าปลาเพศผู้ (ภาพที่ 3)

ปลาชนิดเทศผู้

ปลาชนิดเทศเมีย

ภาพที่ 3 พ่อแม่พันธุ์ปลาสลิด

การเพาะพันธุ์ปลาสลิด

การเพาะพันธุ์ปลาสลิดควรทำหลังฝนตกหรือเปลี่ยนน้ำใหม่ เพราะจะช่วยกระตุ้นการสืบพันธุ์ได้ดี การเพาะพันธุ์ปลาสลิดสามารถทำได้ 2 วิธี คือ การเพาะพันธุ์ปลาสลิดด้วยวิธีแบบธรรมชาติ และการเพาะพันธุ์ปลาสลิดโดยการฉีดฮอร์โมนกระตุ้นเพื่อให้ปลาผสมพันธุ์แบบธรรมชาติ

การเพาะพันธุ์ปลาสลิดด้วยวิธีแบบธรรมชาติ

การเพาะพันธุ์ด้วยวิธีแบบธรรมชาติเป็นวิธีที่นิยมปฏิบัติ โดยปล่อยพ่อแม่พันธุ์ที่เราคัดเลือกไว้ลงผสมกันเองในบ่อดินที่มีการเตรียมน้ำใหม่และเตรียมบ่อด้วยการตัดหญ้าลงไปใบบ่อเพื่อกระตุ้นให้พ่อแม่พันธุ์ก่อหวอดและแม่พันธุ์วางไข่ ภาพที่ 4 ในช่วงแรกจะเติมน้ำลึกประมาณ 20-30 เซนติเมตร อัตราการปล่อยเพศผู้ต่อเพศเมีย 1:1 ตัว จุดเด่นของวิธีนี้คือ ง่ายต่อการจัดเตรียมการเพาะพันธุ์ แต่ข้อเสียคือไม่สามารถทราบจำนวนลูกปลาที่แน่นอนได้ และจะไม่ทราบเวลาที่ปลาจะผสมพันธุ์วางไข่ที่แน่นอนได้

ภาพที่ 4 บ่อปลาผลิตที่ จ. สมุทรสาคร

การเพาะพันธุ์ปลาผลิตโดยการฉีดฮอร์โมนกระตุ้นเพื่อให้ปลาผสมพันธุ์แบบธรรมชาติ

การเพาะพันธุ์ปลาผลิตโดยการฉีดฮอร์โมนกระตุ้นเพื่อให้ปลาผสมพันธุ์แบบธรรมชาติ เป็นการฉีดฮอร์โมนเพื่อกระตุ้นให้มีการผสมพันธุ์วางไข่ตามธรรมชาติโดยใช้ฮอร์โมนทางการค้า Cinnafact E หรือ Suprefact E (Buserelin acetate) ร่วมกับยาเสริมฤทธิ์ทางการค้า Motilium M (Domperidone) (ภาพที่ 5) ในการฉีดฮอร์โมนจะต้องมีการเตรียมอุปกรณ์ได้แก่ โกร่งบดยา กระบอกฉีดยา เข็มฉีดยา น้ำเกลือ (ภาพที่ 6) ภาพที่ 7 แสดงการฉีดฮอร์โมนที่บริเวณใต้ครีบหลัง อัตราการฉีดฮอร์โมน แสดงดังตารางที่ 1-3 หลังจากฉีดฮอร์โมนแล้ว นำปลาพ่อแม่พันธุ์ที่ได้รับการฉีดฮอร์โมน ปล่อยลงบ่อดินที่เตรียมบ่อไว้ อัตราการปล่อยปลาเพศผู้ต่อปลาเพศเมีย คือ ปลาเพศผู้ 2 ตัว : ปลาเพศเมีย 1 ตัว ข้อดีของวิธีนี้คือจะสามารถประมาณการเวลาที่ปลาจะก่อหวอด

และวางไข่ได้ และปลาพ่อแม่พันธุ์จะผสมพันธุ์ในเวลาเดียวกัน จึงทำให้
ได้ลูกปลาขนาดสม่ำเสมอ

ก

ข

ค

ภาพที่ 5 ฮอร์โมนที่ใช้ในการฉีดปลาผลิต Buserelin acetate ในชื่อ
ทางการค้า Suprefact (ก) Cinnafact E (ข) และ Domperidone ใน
ชื่อทางการค้า Motilium M (ค)

การเตรียมฮอร์โมน

ฮอร์โมนทางการค้า Cinnafact E หรือ Suprefact E (Buserelin acetate) ร่วมกับยาเสริมฤทธิ์ทางการค้า Motilium M (Domperidone)

ตารางที่ 1 ระดับฮอร์โมนที่ใช้ในการฉีดฮอร์โมนปลาสด

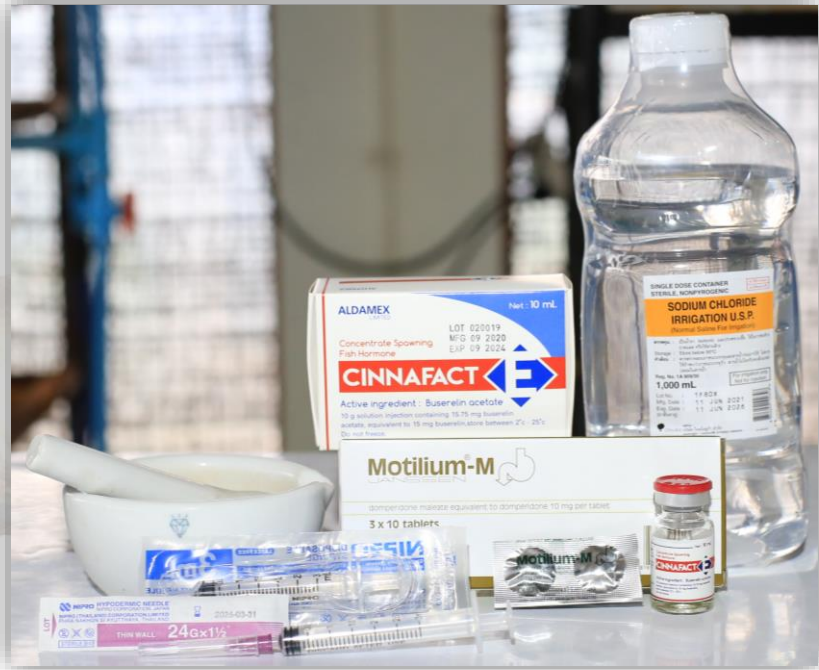
	ปลาสดเพศเมีย	ปลาสดเพศผู้
	เข็มที่ 1	-
Buserelin acetate	10 ไมโครกรัม/กิโลกรัม	-
Domperidone (Motilium M)	5 mg/kg (0.5 เม็ด/กิโลกรัม)	
	12 ชั่วโมง	
	เข็มที่ 2	
Buserelin acetate	20 ไมโครกรัม/กิโลกรัม	10 ไมโครกรัม/กิโลกรัม
Domperidone (Motilium M)	10 mg/kg (1 เม็ด/กิโลกรัม)	5 mg/kg (0.5 เม็ด/กิโลกรัม)
	24 ชั่วโมง ปลาเพศผู้จะก่อหวอดและปลาจะผสมพันธุ์วางไข่	
	24 ชั่วโมง ขาปลาฟักเป็นตัว สามารถสังเกตเห็นลูกปลา	

ปริมาตรสารละลายฮอร์โมนที่ฉีดให้กับปลา 1 มิลลิลิตร/กิโลกรัม

การเตรียมฮอร์โมนสำหรับฉีดปลาสด

1. ชั่งน้ำหนักพ่อพันธุ์ปลา และแม่พันธุ์ปลาเพื่อคำนวณ ปริมาณฮอร์โมนที่ใช้
2. บดยา Motilium M ด้วยโกร่งบดยา ให้ละเอียด
3. เติมน้ำกลั่นหรือน้ำเกลือด้วยกระบอกฉีดยา ผสมให้เข้ากัน
4. เติมหอ์โมน Suprefact E หรือ Cinnafact E ด้วยกระบอกฉีดยา ผสมให้เข้ากัน
5. ฉีดฮอร์โมนที่บริเวณโคนครีบหลังของปลา ด้วยเข็มฉีดยาเบอร์ 24 ขนาด 1/2 นิ้ว

ภาพที่ 6 อุปกรณ์และฮอร์โมนที่ใช้ในการเตรียมฮอร์โมน
(โกร่งบดยา กระบอกลีดยา เข็มฉีดยา น้ำเกลือ ฮอร์โมน Cinnafact E
และ ยา Motilium-M)

ตารางที่ 2 การเตรียมฮอร์โมน

ปลาสดแม่พันธุ์

เข็มที่ 1

ฉีด Buserelin acetate 10 ไมโครกรัม/กิโลกรัม และ

Motilium M 0.5 เม็ด/กิโลกรัม

ปริมาณฮอร์โมน (ไมโครกรัม) = น้ำหนักปลา (กิโลกรัม) × 10

Motilium M = น้ำหนักปลา (กิโลกรัม) × 0.5 เม็ด

เข็มที่ 2

ฉีด Buserelin acetate 20 ไมโครกรัม/กิโลกรัม และ

Motilium M 1 เม็ด/กิโลกรัม

ปริมาณฮอร์โมน (ไมโครกรัม) = น้ำหนักปลา (กิโลกรัม) × 20

Motilium M = น้ำหนักปลา (กิโลกรัม) × 1 เม็ด

ปลาสดพ่อพันธุ์

ฉีด Buserelin acetate 10 ไมโครกรัม/กิโลกรัม และ

Motilium M 0.5 เม็ด/กิโลกรัม

ปริมาณฮอร์โมน (ไมโครกรัม) = น้ำหนักปลา (กิโลกรัม) × 10

Motilium M = น้ำหนักปลา (กิโลกรัม) × 0.5 เม็ด

การเตรียมสารละลายฮอร์โมน

ปริมาณฮอร์โมน 150 ไมโครกรัม = 0.1 มิลลิลิตร

น้ำกลั่น/น้ำเกลือ 0.85 % = 0.9 มิลลิลิตร

ภาพที่ 7 การฉีดฮอร์โมนบริเวณโคนครีบหลัง

ตารางที่ 3 การเตรียมฮอร์โมน Cinnafact สำหรับแม่พันธุ์ปลา เข้มที่ 1

น้ำหนักปลา (กิโลกรัม)	Cinnafact (มิลลิลิตร; ซีซี)	Motilium M (เม็ด)	น้ำเกลือ (มิลลิลิตร; ซี ซี)
5	0.03	2.5	5
7.5	0.05	3.75	7.5
10	0.06	5	10
15	0.10	7.5	15
20	0.12	10	20
25	0.15	12.5	25
30	0.20	15	30

Cinnafact E 1 มิลลิลิตร มี Buserelin acetate 15.75 มิลลิกรัม เทียบเท่ากับ Buserelin 15 มิลลิกรัม

ตารางที่ 4 การเตรียมฮอร์โมน Cinnafact สำหรับแม่พันธุ์ปลา เข็มที่ 2

น้ำหนักปลา (กิโลกรัม)	Cinnafact (มิลลิลิตร; ซีซี)	Motilium M (เม็ด)	น้ำเกลือ (มิลลิลิตร; ซีซี)
5	0.06	5	5
7.5	0.10	7.5	7.5
10	0.12	10	10
15	0.20	15	15
20	0.24	20	20
25	0.30	25	25
30	0.40	30	30

ตารางที่ 5 การเตรียมฮอร์โมน Cinnafact สำหรับฉีดพ่อพันธุ์ปลา

น้ำหนักปลา (กิโลกรัม)	Cinnafact (มิลลิลิตร; ซีซี)	Motilium M (เม็ด)	น้ำเกลือ (มิลลิลิตร; ซีซี)
5	0.03	2.5	5
7.5	0.05	3.75	7.5
10	0.06	5	10
15	0.10	7.5	15
20	0.12	10	20
25	0.15	12.5	25
30	0.20	15	30

Cinnafact E 1 มิลลิลิตร มี Buserelin acetate 15.75 มิลลิกรัม เทียบเท่ากับ Buserelin 15 มิลลิกรัม

ตารางที่ 6 การเตรียมฮอร์โมน Suprefact สำหรับแม่พันธุ์ปลา เข็มที่ 1

น้ำหนักปลา (กิโลกรัม)	Suprefact (มิลลิลิตร; ซีซี)	Motilium M (เม็ด)	น้ำเกลือ (มิลลิลิตร; ซีซี)
5	0.05	2.5	5
7.5	0.08	3.75	7.5
10	0.10	5	10
15	0.15	7.5	15
20	0.20	10	20
25	0.25	12.5	25
30	0.30	15	30

ตารางที่ 7 การเตรียมฮอร์โมน Suprefact สำหรับแม่พันธุ์ปลา เข็มที่ 2

น้ำหนักปลา (กิโลกรัม)	Suprefact (มิลลิลิตร; ซีซี)	Motilium M (เม็ด)	น้ำเกลือ (มิลลิลิตร; ซีซี)
5	0.10	5	5
7.5	0.15	7.5	7.5
10	0.20	10	10
15	0.30	15	15
20	0.40	20	20
25	0.50	25	25
30	0.60	30	30

Suprefact 1 มิลลิลิตร มี Buserelin acetate 10.5 มิลลิกรัม เทียบเท่ากับ Buserelin 10 มิลลิกรัม

ตารางที่ 8 การเตรียมฮอร์โมน Suprefact สำหรับฉีดพ่นตู้ปลา

น้ำหนักปลา (กิโลกรัม)	Suprefact (มิลลิลิตร; ซีซี)	Motilium M (เม็ด)	น้ำเกลือ (มิลลิลิตร; ซีซี)
5	0.05	2.5	5
7.5	0.08	3.75	7.5
10	0.10	5	10
15	0.15	7.5	15
20	0.20	10	20
25	0.25	12.5	25
30	0.30	15	30

Suprefact 1 มิลลิลิตร มี Buserelin acetate 10.5 มิลลิกรัม เทียบเท่ากับ Buserelin 10 มิลลิกรัม

ตารางที่ 9 ตารางการให้อาหารปลาสดตามช่วงอายุ

อายุของปลา	ชนิดอาหาร
7 - 45 วัน	อาหารผงโปรตีนมากกว่า 40%
45 วัน - 4 เดือน	อาหารเม็ดเล็กสำเร็จรูปโปรตีน 30-35%
4 เดือน จนถึงจับขาย	อาหารเม็ดเล็กหรือเม็ดกลางสำเร็จรูปโปรตีน 25-30%

ฉีดฮอร์โมนเข็มที่ 1
ให้กับปลาเพศเมีย

12 ชั่วโมง

ฉีดฮอร์โมนเข็มที่ 2
ให้กับปลาเพศเมีย

ฉีดฮอร์โมน
ให้กับปลาเพศผู้

24 ชั่วโมง

ปลาก่อหวอดและวางไข่

24 ชั่วโมง

7 วัน

3 เดือน

8 เดือน

ภาพที่ 8 การเพาะพันธุ์ปลาสดิต

การเพาะเลี้ยงปลาสดในปัจจุบันจะเลี้ยงในฟาร์มขนาดใหญ่ พื้นที่บ่อขนาดใหญ่ ในคู่มือนี้จะเพิ่มเติมรูปแบบของการเพาะพันธุ์ปลาสดในฟาร์มขนาดเล็ก ในกรณีที่เกษตรกรไม่ได้มีบ่อดินขนาดใหญ่ มีบ่อซีเมนต์หรือถังเลี้ยงปลาขนาดเล็ก การเพาะพันธุ์ปลาสดโดยใช้ถังหรือบ่อขนาดเล็ก เป็นการประหยัดต้นทุน และเป็นการเริ่มต้นสำหรับเกษตรกรรายย่อย หรือสำหรับนักเรียน นักศึกษา หรือผู้สนใจที่ยังไม่มีบ่อดินขนาดใหญ่

บ่อที่ใช้ในการเพาะพันธุ์ ควรเป็นบ่อหรือภาชนะปริมาตรที่มีขนาดตั้งแต่ 100 ลิตรขึ้นไปหรือ การเพาะด้วยวิธีนี้จะต้องเตรียมน้ำใหม่เตรียมสิ่งของสำหรับกระตุ้นให้พ่อพันธุ์ปลาสดก่อหวอดเหมือนเช่นในธรรมชาติ ซึ่งสามารถใช้ได้ทั้งหญ้าแห้ง หญ้าสด และผักบุ้ง หรืออาจจะใช้ปอฟางฉีกเป็นฝอยก็ได้ ปกติแล้วปลาสดจะชอบก่อหวอดวางไข่เมื่อใช้หญ้าสดหรือหญ้าแห้งมากเป็นพิเศษ ในส่วนของการเตรียมพ่อแม่พันธุ์ปลาสดจะต้องฉีดฮอร์โมนกระตุ้นให้มีการผสมพันธุ์วางไข่ โดยใช้ฮอร์โมนทางการค้าโดยมีอัตราการฉีดดังเช่นในหัวข้อ 2.2 หลังจากนั้นจึงปล่อยปลาลงในถังเพาะฟักที่เตรียมไว้ อัตราการปล่อยปลาเพศผู้ต่อปลาเพศเมียสามารถปล่อยได้ดังนี้ 1:1, 2:1 และ 3:2 จากนั้น 24 ชั่วโมงผ่านไป ปลาเพศผู้จะก่อหวอดให้ปลาเพศเมียวางไข่ ไข่ปลาสดจะใช้เวลาประมาณ 24 ชั่วโมงในการฟัก เมื่อลูกปลาสดฟักเป็นตัวแล้ว 1 วันแล้วจึงย้ายพ่อแม่ปลาออกจากถังฟัก หรือเปลี่ยนถ่ายน้ำเพื่อลดของเสียในถังน้ำ ข้อดีวิธีนี้คือ ทำให้ทราบจำนวนลูกปลา ใช้พ่อแม่พันธุ์ปลาน้อย

ภาพที่ 9 ลูกปลาสดอายุ 30 วันหลังฟัก

ภาพที่ 10 บ่อเลี้ยงปลาสดและจุดให้อาหารปลา

การอนุบาลลูกปลาผลิตและการเลี้ยงปลาระยะขุน

สำหรับการเพาะเลี้ยงปลาผลิตในถังขนาดเล็ก หลังจากลูกปลาฟักแล้ว ยังไม่ต้องให้อาหารเป็นเวลา 6 วัน เนื่องจากลูกปลายังใช้ถุงไข่แดงเป็นแหล่งอาหารในช่วงแรกของชีวิต เมื่อลูกปลาอายุได้ 7 วันจึงสามารถย้ายลูกปลาลงบ่อดินหรือขยายถังเลี้ยงเพื่อลดความหนาแน่นได้อาหารที่ใช้อนุบาลปลาจะเป็นไข่แดงต้มสุกหรืออาหารกึ่งแบบผงชนิดลอยที่มีโปรตีนไม่น้อยกว่า 40% หลังจากลูกปลาฟัก 2 สัปดาห์สามารถให้อาหารที่เมื่อย หรือไรแดง เป็นอาหารร่วมกับอาหารผงได้ เมื่อปลาอายุ 5-6 สัปดาห์จึงเริ่มอาหารเม็ดเล็กสำเร็จรูปที่มีโปรตีน 35-38 % และเมื่อปลาอายุ 8-9 สัปดาห์ จะทำการเปลี่ยนเป็นอาหารสำเร็จรูปที่มีโปรตีน 30-35 % โดยอาหารที่ให้กับลูกปลาต้องมีความเหมาะสมกับขนาดและอายุของลูกปลา ดังตารางที่ 9 ในระหว่างการอนุบาลปลาผลิตจะต้องคอยสังเกตและตรวจวัดคุณภาพน้ำ ในระยะแรกของการอนุบาลจะเติมน้ำที่ระดับน้ำ 30 เซนติเมตร และต่อมาให้เติมน้ำทุกสัปดาห์ สัปดาห์ละ 10 เซนติเมตร จนกระทั่งน้ำถึงขอบบนของบ่อหรือประมาณ 90 เซนติเมตร

ในการเพาะเลี้ยงปลาในบ่อดิน เมื่อเตรียมน้ำมีความเหมาะสมให้อาหารธรรมชาติเกิด ลูกปลาจะกินอาหารธรรมชาติในบ่อเพื่อการเจริญเติบโต ในระหว่างการอนุบาลลูกปลาผลิตอาจมีการให้อาหารสมทบ (ตารางที่ 9)

การเตรียมบ่อเลี้ยง

การเตรียมบ่อเพาะเลี้ยงที่ดีจะทำให้มีอาหารธรรมชาติมาก ปลาโตเร็ว มีอัตราการรอดสูง ช่วยให้ได้ผลผลิตที่ดี

1. สูบน้ำออกให้แห้งและโรยปูนร้อนเพื่อกำจัดศัตรูปลา
2. โรยปูนขาว 50 กิโลกรัมต่อไร่ เพื่อปรับสภาพดินในบ่อ
3. ตากบ่อทิ้งไว้จนมีหญ้าขึ้นเต็มทั้งบ่อ
4. ตัดหญ้าในบ่อเพื่อให้เป็นที่ทำรังของปลาสลิด
5. จากนั้นสูบน้ำเข้าบ่อประมาณ 20 เซนติเมตร โดยผ่านถุงกรองตาข่ายเพื่อป้องกันสัตว์น้ำอื่นๆหรือศัตรูของลูกปลาจากภายนอก
6. ใส่ปุ๋ยเพื่อให้เกิดอาหารธรรมชาติ
7. อัตราการปล่อยพ่อแม่พันธุ์ปลา 3-10 กิโลกรัม/ไร่ หรืออาจเป็นการปล่อยลูกปลา 10,000 ตัว/ไร่
8. โดยปกติปลาสลิดใช้เวลาเลี้ยงประมาณ 7-11 เดือนจึงสามารถจับขายได้ การจับปลาสลิดจะต้องเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ ได้แก่ รั้วหนวิดน้ำ แฉงไม้กั้นสำหรับคัดปลา กระชังพักปลา ท่อสูบน้ำพร้อมอุปกรณ์ การจับจะค่อย ๆ สูบน้ำออกจากบ่อเพื่อให้ปลามารวมกันในร่องน้ำแล้วจึงจับปลา

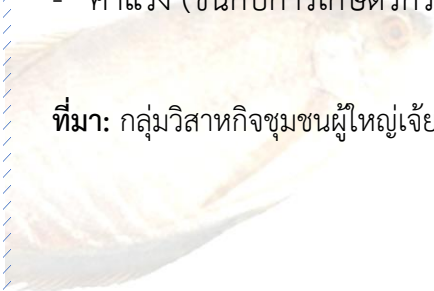
ที่มา: กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ใหญ่อยุ่บปลาสลิด

ต้นทุนและรายได้จากการเลี้ยงปลาสลิด

บ่อขนาด 10 ไร่ ใช้ระยะเวลาการเลี้ยง 7-11 เดือน ปลาที่จับได้ 10,000 กิโลกรัม ราคาขายเฉลี่ย 80 บาทต่อกิโลกรัม เป็นเงิน 800,000 บาท
ต้นทุนการเลี้ยงประกอบไปด้วย

- อาหารปลา 1,000 กระสอบ ราคา 550 บาทต่อกระสอบ
- ค่าน้ำมัน 12,000 บาท
- ค่าแรง (ขึ้นกับการเกษตรกร)

ที่มา: กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ใหญ่อยุ่เลี้ยงปลาสลิด

บรรณานุกรม

กรมประมง. 2561. สถิติการประมงแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2561 (FISHERIES STATISTICS OF THAILAND 2018). กองนโยบายและแผนพัฒนาการประมง กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. กรมประมง. เอกสารฉบับที่ 10/2563.

อภินันท์ กัปปา. 2564. ผลของการแปลงเพศด้วยฮอร์โมนเพศต่อค่าสมรรถนะการเจริญเติบโต ค่าองค์ประกอบทางเคมีในตัวปลา ค่าเคมีในเลือด ค่าโลหิตวิทยา ค่าภูมิคุ้มกันและจุลกายวิภาคของอวัยวะสืบพันธุ์ในปลาสลิด, *Trichopodus pectoralis* (Regan, 1910). วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. 108 หน้า.

